

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИКА

*Борисова В.А., д.е.н., професор кафедри фінансів,
Сумський національний аграрний університет*

Фінансове забезпечення страхової діяльності здійснюється за рахунок перерозподілу коштів страхового резервного фонду страховика, що формується із страхових премій за різними видами страхування. Діяльність страховика складається з декількох напрямів: безпосереднього проведення страхових операцій, інвестування фінансових ресурсів, здійснення інших функцій господарювання (фінансування власної діяльності, розрахунки з бюджетом, позабюджетними фондами тощо). Функціонування страхової компанії пов'язане з трьома видами ризиків: страховим, інвестиційним, фінансовим.

Забезпечення фінансової стійкості діяльності страховика здійснюється за рахунок обґрунтованого формування страхового портфеля, і вона залежить від розміру страхових тарифів, доходів від страхової та інвестиційної діяльності та ін. Фінансове планування страхової діяльності є процесом визначення фінансових потреб компанії на певний період, виходячи з надходження страхових платежів, наявності фінансових ресурсів і напрямів їх витрачання за звітний період. Воно є однією з центральних ланок управління фінансово-господарською діяльністю страховика, дозволяє забезпечувати фінансову стійкість страхової діяльності, що потребує більш детального розгляду та є актуальним для ефективного функціонування страховиків на страховому ринку.

У процесі фінансового планування узгоджуються цілі та завдання всіх напрямів діяльності страховика, оцінюється його потенціал, аналізуються можливі проблеми та способи їх вирішення. Реальний результат діяльності страхової компанії – це сальдо за усіма видами операцій протягом року. Сальдо за кожним видом діяльності може мати вигляд прибутку або збитку в залежності від характеру зовнішніх і внутрішніх обставин.

Атрибутом фінансової стійкості страхової компанії є її здатність адекватно реагувати на зовнішні та внутрішні дестабілізуючі чинники. Страхова організація функціонує у певному економічному просторі, що існує об'єктивно та визначає характеристики і параметри її страхового та фінансового механізму, у т.ч. і механізму формування страхових резервів. Вони утворюються страховиками з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестрахування) та поділяються на технічні й резерви зі страхування життя. Страховики зобов'язані формувати і вести облік таких технічних резервів (за видами страхування – крім страхування життя): незароблених премій (резервів премій), які включають частини надходжень від сум страхових платежів та відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату; збитків, які включають зарезервовані несплачені суми страхового відшкодування за відомими вимогами страховальників.

Страховий ризик залежить від здійснюваної страхової діяльності, взаємовідношення з перестрахувальниками, розміру тарифних ставок за укладеними договорами, обсягу прийнятого на себе страховиком ризику, можливості формування оптимального страхового портфеля, фактичного відхилення частоти настання страхових випадків та ін. Тому аналіз фінансового стану страхової компанії необхідно здійснювати на підставі дослідження групи показників, що дозволяють скласти уявлення про різні сфери діяльності страховика (проведення страхових операцій, інвестування фінансових ресурсів, здійснення інших господарських функцій). Існують різні підходи до визначення системи показників, нами пропонується проводити групування наступним чином:

- 1) об'ємні (абсолютні) показники, що характеризують масштаби діяльності страхової компанії;
- 2) показники оцінки платоспроможності страховиків;
- 3) показники ліквідності активів;
- 4) показники, які оцінюють рівень зобов'язань за одним ризиком;
- 5) показники ступеня участі перестрахувальників у страхових операціях;
- 6) показники інвестиційної діяльності страховиків;
- 7) показники оцінки досягнутих фінансових результатів за звітний період.

Науково обґрунтоване формування та використання фінансових ресурсів страховика дозволяє забезпечити його фінансову стійкість, стабільність проведення страхових операцій, конкурентоспроможність на страховому ринку. Особливості тимчасового розкладання збитку у ризикових видах страхування (як правило, короткостроковому) та накопичення страхової суми у довгострокових видах страхування життя та додаткової пенсії сформували два типи запасних фондів: запасний фонд з ризикових видів страхування та резерви внесків. У випадках страхування, де збиток може досягати катастрофічних розмірів, формуються запасні фонди перестрахувального характеру. Чим вище ймовірність того, що створений страховиком фонд виявиться достатнім для виконання ним своїх зобов'язань (відшкодування збитку), тим вищою є фінансова стійкість страховика. Рух коштів, пов'язаний з формуванням та використанням запасних фондів, викликаний безпосередньо ризиковим характером грошового обігу.